Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
EVGENI TANCHEV
της 15ης Απριλίου 2021 [1]

Υπόθεση C-866/19

SC
κατά
Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie

[αίτηση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική ασφάλιση – Ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως με καταβολή εισφορών σε κράτος μέλος διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος – Δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος – Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 – Υπολογισμός συνταξιοδοτικών παροχών»

1. Με την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία) (στο εξής: αιτούν δικαστήριο) ζητεί διευκρινίσεις επί της αποφάσεως που εξέδωσε το Δικαστήριο στην υπόθεση Tomaszewska [2]. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικά αν, υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης, πρέπει να ληφθούν υπόψη, με βάση το δίκαιο της Ένωσης, οι περίοδοι καταβολής συνταξιοδοτικών εισφορών που συμπληρώθηκαν από τον ασφαλισμένο [3] σε κράτος μέλος διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος [4] (στο εξής: περίοδοι καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής), για τον υπολογισμό του ποσού της συνταξιοδοτικής παροχής την οποία το αρμόδιο κράτος μέλος, εν προκειμένω η Πολωνία, οφείλει στον ασφαλισμένο. Η απόφαση Tomaszewska απαντά στο ως άνω ερώτημα μόνον όσον αφορά τη θεμελίωση δικαιώματος σε συνταξιοδοτικές παροχές. Σε ποιον βαθμό τυγχάνουν εφαρμογής οι αρχές που τέθηκαν με την απόφαση εκείνη και ως προς τον υπολογισμό των οφειλόμενων παροχών;

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011 (C-440/09, EU:C:2011:114, στο εξής: απόφαση Tomaszewska).

[3] Η διάταξη περί παραπομπής δεν διευκρινίζει αν ο ασφαλισμένος είναι «εργαζόμενος» κατά την έννοια του άρθρου 45 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, στο πλαίσιο των παρουσών προτάσεων, οποιαδήποτε αναφορά στην εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται υπό την αίρεση της συγκεκριμένης μεταβλητής. Αξίζει να σημειωθεί ότι το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1 και διορθωτικό στην ΕΕ 2004, L 200, σ. 1), ήτοι της ρυθμίσεως που έχει ratione temporis εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης (βλ. υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων), εκτείνεται πέραν των εργαζομένων. Το πρόσωπο που αξιώνει την αναγνώριση δικαιωμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως πρέπει να είναι «ασφαλισμένος» δυνάμει του άρθρου 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 883/2004 και, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, ο κανονισμός αυτός «εφαρμόζεται στους υπηκόους κράτους μέλους, τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες που κατοικούν σε κράτος μέλος και υπάγονται ή είχαν υπαχθεί στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων κρατών μελών καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους και στους επιζώντες του».

[4] Βλ. άρθρο 1, στοιχείο ιθ', του κανονισμού 883/2004.

2. Οι περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης έχουν ως ακολούθως. Κατά το πολωνικό δίκαιο, η διάρκεια των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών το πολύ κατά το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Πολωνία[5]. Το ζήτημα που τίθεται προς εξέταση είναι κατά πόσον οι περίοδοι καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής, εν προκειμένω στις Κάτω Χώρες, πρέπει να προστεθούν, με βάση το δίκαιο της Ένωσης, στις περιόδους καταβολής εισφορών στην Πολωνία, επιμηκύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της καταβλητέας συντάξεως στην Πολωνία.

3. Έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, κατά το δίκαιο της Ένωσης, οι περίοδοι καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού των οφειλόμενων συνταξιοδοτικών παροχών δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004[6]. Ειδικότερα, ο κανόνας του πολωνικού δικαίου ο οποίος προβλέπει ότι οι περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του ποσού της συντάξεως το πολύ μέχρι το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Πολωνία (στο εξής: ανώτατο όριο του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών) πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τις περιόδους καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής, τις οποίες ο ασφαλισμένος συμπλήρωσε εν προκειμένω στις Κάτω Χώρες. Οποιοδήποτε άλλο αποτέλεσμα θα ήταν αντίθετο προς τους σκοπούς του κανονισμού 883/2004 και τις αρχές στις οποίες αυτός στηρίζεται[7] και θα αντέβαινε στην αρχή του συνυπολογισμού, ρητή έκφραση της οποίας συνιστά το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγω με τις παρούσες προτάσεις είναι επίσης σύμφωνο με τον σκοπό του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004, ο οποίος συνίσταται στον μετριασμό της ενδεχόμενης ζημίας ασφαλισμένων οι οποίοι άσκησαν το δικαίωμά τους να εργαστούν σε κράτη μέλη διαφορετικά του αρμόδιου κράτους μέλους[8], μέσω της μεθόδου υπολογισμού του θεωρητικού ποσού της καταβλητέας συντάξεως.

4. Ωστόσο, όσον αφορά την πραγματική, αναλογική συνταξιοδοτική παροχή που οφείλεται δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο ii, του κανονισμού 883/2004, οι περίοδοι καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής είναι άνευ σημασίας για τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου του ενός τρίτου το οποίο ισχύει για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών. Τούτο διότι το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο ii, εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό από το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο ii, προβλέπει τον υπολογισμό της οφειλόμενης αναλογικής παροχής βάσει μιας διαδικασίας που είναι γνωστή ως

5 Βλ. σημείο 12 των παρουσών προτάσεων.

6 Δυνάμει του άρθρου 91 του κανονισμού 883/2004 όπως τροποποιήθηκε, σε συνδυασμό με το άρθρο 97 του κανονισμού (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2009, L 284, σ. 1), ο κανονισμός 883/2004 εφαρμόζεται από την 1η Μαΐου 2010. Κατά το άρθρο 90 του κανονισμού 883/2004, όλες οι σχετικές με την κύρια δίκη διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 5/001, σ. 73), καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν. Η διάταξη που αντιστοιχεί στο άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 είναι το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη που αντιστοιχεί στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 είναι το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

7 Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska (C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 27).

8 Κατά πάγια νομολογία, οι διακινούμενοι εργαζόμενοι δεν πρέπει να υφίστανται μείωση του ποσού των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως επειδή άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

αναλογικός επιμερισμός[9]. Η εν λόγω διάταξη αντικατοπτρίζει τον χαρακτήρα του κανονισμού 883/2004 ως μέτρου συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, και όχι ως μέτρου εναρμονίσεώς τους, και αποβλέπει στο να διασφαλίσει τον δίκαιο επιμερισμό του ποσού της καταβλητέας συντάξεως μεταξύ των κρατών μελών, υπολογίζοντάς τη με βάση την αναλογία του χρόνου εργασίας σε κάθε κράτος μέλος πριν την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου[10], εν προκειμένω πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως.

I. Νομικό πλαίσιο

A. Δίκαιο της Ένωσης

5. Το άρθρο 48, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ ορίζει τα εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως με τη θέσπιση ενός συστήματος που να εξασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζομένους, μισθωτούς και μη μισθωτούς, και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα:

α) το συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτής,

[…]».

6. Η αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού 883/2004 αναφέρει τα ακόλουθα:

«Οι στόχοι αυτοί πρέπει να επιτευχθούν ιδίως με τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη δυνάμει των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών για τη θεμελίωση και τη διατήρηση δικαιώματος σε παροχές και για τον υπολογισμό του ποσού των παροχών καθώς και με τη χορήγηση παροχών στις διάφορες κατηγορίες προσώπων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.»

7. Το άρθρο 1, στοιχείο κ', του κανονισμού 883/2004 ορίζει τα εξής:

«"περίοδος ασφάλισης": οι περίοδοι εισφοράς, μισθωτής δραστηριότητας ή μη μισθωτής δραστηριότητας, όπως αυτές ορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφάλισης από τη νομοθεσία, υπό την οποία έχουν ή θεωρούνται ότι έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και όλες οι εξομοιούμενες προς αυτές περίοδοι, στον βαθμό που έχουν αναγνωρισθεί από τη νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμες με περιόδους ασφάλισης».

[9] Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Stinco και Panfilo (C-132/96, EU:C:1997:436, σημείο 5), όσον αφορά το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

[10] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172, σκέψη 11).

8. Το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004, το οποίο επιγράφεται «Συνυπολογισμός περιόδων», ορίζει τα εξής:

«Εκτός εάν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός, ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά:

– την απόκτηση, διατήρηση, διάρκεια ή ανάκτηση δικαιώματος για παροχές,

– την υπαγωγή σε νομοθεσία, ή

– την πρόσβαση σε ή την εξαίρεση από υποχρεωτική ασφάλιση ή προαιρετική υπαγωγή στην ασφάλιση ή προαιρετική ασφάλιση ή συνέχιση στην ασφάλιση,

από τη συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη, στον βαθμό που είναι αναγκαίο, τις περιόδους ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας, μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που αυτός εφαρμόζει» [11].

9. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 [12] ορίζει ότι:

«1. Ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το ποσό της οφειλόμενης παροχής:

α) σύμφωνα με τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει, μόνο όταν οι όροι που απαιτούνται για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχές, πληρούνται αποκλειστικά δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (αυτοτελής παροχή),

β) με τον υπολογισμό ενός θεωρητικού ποσού και, εν συνεχεία, ενός πραγματικού ποσού (αναλογική παροχή), ως εξής:

[11] Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1992/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ 2006, L 392, σ. 1), προέβλεπε τα εξής: «Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την απόκτηση, τη διατήρηση, ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών, δυνάμει συστήματος που δεν είναι ειδικό σύστημα κατά την έννοια των παραγράφων 2 και 3, από την πραγματοποίηση περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας, ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους μέλους λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, στα πλαίσια είτε γενικού είτε ειδικού συστήματος, που εφαρμόζεται σε μισθωτούς ή μη μισθωτούς. Προς το σκοπό αυτό, ο εν λόγω φορέας λαμβάνει υπόψη τις ως άνω περιόδους, σαν να πρόκειται για περιόδους που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει».

[12] Το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 αντιστοιχεί στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη εκείνη προέβλεπε τα εξής: «Όταν οι προϋποθέσεις, που απαιτούνται από τη νομοθεσία κράτους μέλους για την απόκτηση δικαιώματος παροχών, πληρούνται μόνο μετά την εφαρμογή του άρθρου 45 ή/και του άρθρου 40 παράγραφος 3, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες: α) ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως ή/και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί ο εργαζόμενος (μισθωτός ή μη μισθωτός) είχαν πραγματοποιηθεί στο εν λόγω κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται κατά την ημερομηνία της εκκαθαρίσεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν, το ποσό αυτό λαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στο παρόν στοιχείο, β) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο, κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου, υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει, εν σχέσει προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών στις οποίες έχει υπαχθεί ο ενδιαφερόμενος».

i) το θεωρητικό ποσό της παροχής ισούται προς την παροχή την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περίοδοι ασφάλισης ή/και κατοικίας οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών είχαν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας, κατά την ημερομηνία εκκαθάρισης της παροχής· εάν, δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, το ποσό αυτό εκλαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό,

ii) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της αναλογικής παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού κατ' αναλογίαν της διάρκειας των περιόδων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας σε σχέση προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την επέλευση του κινδύνου δυνάμει των νομοθεσιών όλων των ενδιαφερομένων κρατών μελών.»

10. Η αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως Η6, της 16ης Δεκεμβρίου 2010, για την εφαρμογή ορισμένων αρχών, όσον αφορά τον συνυπολογισμό περιόδων δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2011, C 45, σ. 5) (στο εξής: απόφαση Η6), ορίζει τα εξής:

«(2) Το άρθρο 6 του κανονισμού [883/2004] ορίζει την αρχή του συνυπολογισμού περιόδων. Η αρχή αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται με ενιαίο τρόπο που να περιλαμβάνει τον συνυπολογισμό των περιόδων, οι οποίες δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας προσμετρώνται μόνο είτε για τη θεμελίωση δικαιώματος είτε για την προσαύξηση του ποσού της παροχής.»

11. Τα άρθρα 1 και 2 της αποφάσεως Η6 ορίζουν τα εξής:

«1. Όλες οι περίοδοι ασφάλισης –είτε είναι περίοδοι εισφοράς είτε περίοδοι που θεωρούνται ως ισοδύναμες με περιόδους ασφάλισης δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας– πληρούν την έννοια "περίοδοι ασφάλισης" για τους σκοπούς εφαρμογής των κανονισμών [883/2004] και [987/2009].

2. Όλες οι περίοδοι για τον εκάστοτε σχετικό κίνδυνο, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, λαμβάνονται υπόψη εφαρμόζοντας την αρχή του συνυπολογισμού περιόδων, όπως ορίζεται στο [άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 και στο άρθρο 12 του κανονισμού 987/2009]. Η αρχή του συνυπολογισμού απαιτεί να συνυπολογίζονται οι περίοδοι που κοινοποιούνται από άλλα κράτη μέλη, χωρίς να αμφισβητείται η αξία τους.»

Β. Δίκαιο του κράτους μέλους

12. Η διάταξη περί παραπομπής μνημονεύει τον Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [νόμο της 17ης Δεκεμβρίου 1998 περί συντάξεων γήρατος και λοιπών συντάξεων που καταβάλλονται από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων (Dz. U. της 2018, θέση 1270, όπως τροποποιήθηκε) (στο εξής: νόμος περί συντάξεων)]. Στη διάταξη περί παραπομπής επισημαίνεται ότι, κατά το πολωνικό δίκαιο, οι περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του ποσού της οφειλόμενης παροχής το πολύ μέχρι το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Πολωνία [13].

[13] Το ανώτατο όριο του ενός τρίτου των περιόδων καταβολής εισφορών το οποίο ισχύει για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών βασίζεται, κατά τα φαινόμενα, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του νόμου περί συντάξεων.

II. Τα πραγματικά περιστατικά και το προδικαστικό ερώτημα

13. Το προδικαστικό ερώτημα αφορά αποκλειστικά τον υπολογισμό της συνταξιοδοτικής παροχής για ασφαλισμένο ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου ασφάλισής του σε κράτος μέλος (τις Κάτω Χώρες) διαφορετικό από το αρμόδιο κράτος μέλος (Πολωνία). Ουδέν ζήτημα τίθεται ως προς τη θεμελίωση δικαιώματος λήψης των σχετικών παροχών.

14. Με απόφαση που εξέδωσε στις 24 Φεβρουαρίου 2014, το Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Warszawie (ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων, υποκατάστημα αριθ. 1, Βαρσοβία, Πολωνία, στο εξής: συνταξιοδοτικό όργανο [14]) χορήγησε σύνταξη γήρατος στον SC (στο εξής: ασφαλισμένος) από την 5η Νοεμβρίου 2013, βάσει των διατάξεων του νόμου περί συντάξεων και του κανονισμού 883/2004.

15. Το συνταξιοδοτικό όργανο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ασφαλισμένος θεμελίωνε δικαίωμα σε σύνταξη γήρατος, εφαρμόζοντας την ακόλουθη μέθοδο: Πρώτον, βεβαίωσε τις περιόδους καταβολής εισφορών στην Πολωνία (104 μήνες). Δεύτερον, συμπεριέλαβε στον χρόνο ασφάλισης τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών Πολωνία (34 μήνες), ήτοι διάστημα που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Πολωνία· ο τύπος αυτός προβλέπεται στο πολωνικό δίκαιο από το άρθρο 5, παράγραφος 2, του νόμου περί συντάξεων. Τρίτον, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο ασφαλισμένος δεν συμπλήρωνε τον ελάχιστο χρόνο ασφάλισης με βάση τις περιόδους ασφάλισης στην Πολωνία, το συνταξιοδοτικό όργανο προσέθεσε στον χρόνο ασφάλισης του SC στην ημεδαπή τις περιόδους καταβολής εισφορών τις οποίες είχε πραγματοποιήσει ο ασφαλισμένος στις Κάτω Χώρες (269 μήνες), προκειμένου να του χορηγήσει σύνταξη γήρατος.

16. Ακολούθως, ο χρόνος ασφάλισης που βεβαιώθηκε κατά τον ανωτέρω τρόπο (περίοδοι καταβολής εισφορών στην ημεδαπή + περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή + περίοδοι καταβολής εισφορών στην αλλοδαπή) ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004. Ωστόσο, το πραγματικό ποσό της παροχής δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004 υπολογίστηκε βάσει της αναλογίας των 138 μηνών, που ήταν ο χρόνος ασφάλισης στην Πολωνία (περίοδοι καταβολής εισφορών, πλέον περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών, οι οποίες αντιστοιχούν, κατ' ανώτατο όριο, στο ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην ημεδαπή) προς το σύνολο των 407 μηνών, που ήταν ο συνολικός χρόνος ασφάλισης στην Πολωνία και στις Κάτω Χώρες. Σε αυτή τη βάση, υπολογίστηκε ότι, αναλογικά προς τη θεωρητική παροχή ύψους 974,78 πολωνικών ζλότι (στο εξής: PLN), έπρεπε να καταβληθεί στον ασφαλισμένο ποσοστό 33,9 % αυτού του ποσού, ήτοι 335,81 PLN.

17. Ο ασφαλισμένος άσκησε προσφυγή κατά της σχετικής αποφάσεως. Με την προσφυγή του ζήτησε, μεταξύ άλλων, να συνυπολογιστεί περισσότερος χρόνος για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία και υποστήριξε ότι το συνταξιοδοτικό όργανο έσφαλε καθόσον δεν έλαβε υπόψη του την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Tomaszewska [15]. Με την απόφαση που εξέδωσε στις 19 Νοεμβρίου 2015, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) απέρριψε την προσφυγή.

[14] Επίσης, ο «αρμόδιος φορέας» δυνάμει του άρθρου 1, στοιχείο ιζ′, του κανονισμού 883/2004.

[15] Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011 (C-440/09, EU:C:2011:114).

18. Ο ασφαλισμένος άσκησε έφεση κατά της πρωτόδικης αποφάσεως του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας) ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας, Πολωνία). Υποστήριξε ότι έγινε εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71 και ότι, σύμφωνα με την απόφαση Tomaszewska, το ανώτατο όριο του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών πρέπει να υπολογιστεί με βάση τις περιόδους καταβολής εισφορών τόσο στην Πολωνία όσο και στις Κάτω Χώρες. Με την απόφαση που εξέδωσε στις 9 Αυγούστου 2017, το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο της Βαρσοβίας), στηριζόμενο στην απόφαση Tomaszewska, έκανε δεκτά τα ως άνω επιχειρήματα και μεταρρύθμισε την εκκαλουμένη απόφαση.

19. Το συνταξιοδοτικό όργανο άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, προσβάλλοντας την απόφαση του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας), στο μέτρο που το εφετείο υποχρέωσε το συνταξιοδοτικό όργανο να συνυπολογίσει, για τον καθορισμό του ύψους της παροχής που οφείλεται στον ασφαλισμένο δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004, περισσότερο χρόνο ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία. Το συνταξιοδοτικό όργανο διαφώνησε με την κρίση του εφετείου ότι το «ένα τρίτο» δεν έπρεπε να υπολογιστεί με βάση αποκλειστικά και μόνον τις περιόδους καταβολής εισφορών στην Πολωνία αλλά, αντίθετα, με βάση το άθροισμα των περιόδων αυτών με τις περιόδους καταβολής εισφορών στις Κάτω Χώρες. Με άλλα λόγια, η αναίρεση αφορά αποκλειστικά τον υπολογισμό του ύψους της συνταξιοδοτικής παροχής.

20. Η διάταξη περί παραπομπής αναφέρει ότι το συνταξιοδοτικό όργανο και ο ασφαλισμένος υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, τα ακόλουθα.

21. Ο ασφαλισμένος συμφωνεί με την απόφαση του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας). Υποστηρίζει ότι, για τον προσδιορισμό του ύψους της παροχής που του οφείλεται, το συνταξιοδοτικό όργανο πρέπει να εφαρμόσει το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί στην απόφαση Tomaszewska, και ότι το συνταξιοδοτικό όργανο έσφαλε συνυπολογίζοντας αποκλειστικά και μόνον περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών αντίστοιχες προς το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Πολωνία. Σύμφωνα με την απόφαση Tomaszewska, θα έπρεπε να είχε λάβει υπόψη περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών αντίστοιχες προς το ένα τρίτο του συνόλου των περιόδων καταβολής εισφορών τόσο στην Πολωνία όσο και στις Κάτω Χώρες.

22. Το συνταξιοδοτικό όργανο ισχυρίζεται, πρώτον, ότι η ερμηνεία του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71 είναι άνευ σημασίας για την κύρια δίκη, καθόσον, προκειμένου ο ασφαλισμένος να *θεμελιώσει* συνταξιοδοτικό δικαίωμα, αρκεί να προστεθούν στον χρόνο ασφάλισης στην Πολωνία (δηλαδή στο άθροισμα των περιόδων καταβολής εισφορών και των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών, συνυπολογιζομένων μέχρι το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην ημεδαπή) οι περίοδοι ασφάλισης οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, δηλαδή στις Κάτω Χώρες. Κατά το συνταξιοδοτικό όργανο, η απόφαση Tomaszewska θα είχε εφαρμογή μόνον αν, κατόπιν της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου υπολογισμού του χρόνου ασφάλισης στην υπό κρίση υπόθεση, διαπιστωνόταν ότι ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης για τη *λήψη* συντάξεως. Ωστόσο, στην κύρια δίκη, ο ασφαλισμένος είχε συμπληρώσει ήδη αυτό το κατώτατο όριο με την εφαρμογή του ως άνω τύπου (βλ. σημείο 15 των παρουσών προτάσεων). Μόνο στην περίπτωση που δεν συμπληρώνεται το εν λόγω όριο μπορούν οι περίοδοι καταβολής εισφορών στην αλλοδαπή να προστεθούν στις περιόδους καταβολής εισφορών στην ημεδαπή και μπορεί ο

μέγιστος δυνατός χρόνος των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών (που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών) να υπολογιστεί με βάση τον συνολικό χρόνο ασφάλισης (στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή).

23. Δεύτερον, η απόφαση Tomaszewska αφορά την ερμηνεία του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, στο οποίο αντιστοιχεί το άρθρο 6 και όχι το άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004. Κατά το συνταξιοδοτικό όργανο, στην κύρια δίκη έχει εφαρμογή το άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004.

24. Τρίτον, αν εφαρμοστεί η ερμηνεία του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 η οποία υιοθετήθηκε στην απόφαση Tomaszewska, το αποτέλεσμα θα είναι να συνυπολογιστεί περισσότερος χρόνος για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία σε σχέση με τον χρόνο που προβλέπεται από την πολωνική νομοθεσία, γεγονός το οποίο, με τη σειρά του, συνεπάγεται, αφενός, αύξηση της συνεισφοράς του πολωνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως στη χρηματοδότηση της οφειλόμενης στον ασφαλισμένο παροχής και, αφετέρου, μείωση της αντίστοιχης συνεισφοράς του συστήματος ασφαλίσεως ενός άλλου κράτους μέλους, στο οποίο ο ασφαλισμένος κατέβαλε ασφαλιστικές εισφορές για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα απ' ό,τι στο πολωνικό σύστημα, δηλαδή των Κάτω Χωρών.

25. Τέταρτον, από το άρθρο 2 της αποφάσεως H6[16] συνάγεται ότι οι περίοδοι που συμπληρώθηκαν σε ασφαλιστικούς φορείς σε άλλα κράτη μέλη πρέπει να συνυπολογίζονται χωρίς να αμφισβητείται η αξία τους, όπερ σημαίνει ότι το πολωνικό συνταξιοδοτικό όργανο δεν μπορεί να υποχρεωθεί να λάβει υπόψη του, για τις περιόδους ασφαλίσεως στην ημεδαπή, περισσότερο χρόνο (συνεπεία της προσθέσεως των περιόδων ασφαλίσεως στην αλλοδαπή) από εκείνον που απαιτείται από την εθνική νομοθεσία.

26. Ως εκ τούτου, λόγω της διαφωνίας αυτής, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία) υπέβαλε το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα.

«Έχει το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού [883/2004], την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας:

α) πρέπει να λαμβάνει υπόψη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περιόδους ασφαλίσεως έως, κατ' ανώτατο όριο, το ένα τρίτο του συνόλου των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εθνικού δικαίου και των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών με καταβολή εισφορών, για τον προσδιορισμό τόσο του θεωρητικού ποσού (σημείο i) όσο και του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής, ή

β) πρέπει να λαμβάνει υπόψη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περιόδους ασφαλίσεως έως, κατ' ανώτατο όριο, το ένα τρίτο του συνόλου των περιόδων εισφορών που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εθνικού δικαίου και των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών, μόνο για τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού (σημείο i) και όχι για τον προσδιορισμό του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής, ή

γ) δεν πρέπει να λαμβάνει υπόψη, για τον προσδιορισμό είτε του θεωρητικού ποσού (σημείο i) είτε του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής, τις περιόδους ασφαλίσεως σε άλλο κράτος μέλος, κατά τον υπολογισμό του προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο ανώτατου ορίου των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως;»

[16] Βλ. σημείο 11 των παρουσών προτάσεων.

27. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου το συνταξιοδοτικό όργανο, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγρική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δεν διεξήχθη επ' ακροατηρίου συζήτηση.

III. Απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα

A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

28. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, πρώτον, ότι το συνταξιοδοτικό όργανο ορθώς υποστηρίζει ότι στην κύρια δίκη τυγχάνει εφαρμογής ο κανονισμός 883/2004 και όχι ο κανονισμός 1408/71, καθόσον ο πρώτος κανονισμός αποτελεί την εφαρμοστέα ratione temporis διάταξη [17]. Τούτο, ωστόσο, δεν καθιστά τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τον κανονισμό 1408/71 άνευ σημασίας για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι οι διατάξεις του κανονισμού 883/2004 διαδέχθηκαν εκείνες του κανονισμού 1408/71 [18].

29. Δεύτερον, στην υπόθεση της κύριας δίκης έχει εφαρμογή το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, καθόσον αυτή αφορά τον υπολογισμό του ποσού της συνταξιοδοτικής παροχής και όχι τη θεμελίωση του σχετικού δικαιώματος δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού 883/2004.

30. Τρίτον, το επιχείρημα του συνταξιοδοτικού οργάνου ότι η απόφαση Tomaszewska [19] δεν έχει εφαρμογή στην κύρια δίκη διότι δεν τίθεται για τον ασφαλισμένο ζήτημα *θεμελίωσης* του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (βλ. σημείο 22 ανωτέρω) είναι αβάσιμο. Όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια (βλ. σημεία 39 έως 49 κατωτέρω), η απόφαση Tomaszewska δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιορίζει την εφαρμογή της αρχής του συνυπολογισμού μόνο στη θεμελίωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων δυνάμει του κανονισμού 883/2004 [20].

31. Τέταρτον, οι προβλεπόμενες από το πολωνικό δίκαιο και επίμαχες στην κύρια δίκη περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών συνιστούν «περιόδους ασφάλισης» σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 1, στοιχείο κ', του κανονισμού 883/2004. Πράγματι, δεν φαίνεται να αμφισβητείται ότι οι περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών μπορούν, βάσει του άρθρου 1, στοιχείο κ', του κανονισμού 883/2004, να εξομοιωθούν με «περιόδους ασφάλισης» [21]. Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει παγίως ότι τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να καθορίζουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμη και αν τις καθιστούν αυστηρότερες, υπό τον όρο ότι οι θεσπιζόμενες προϋποθέσεις δεν συνεπάγονται καμία πρόδηλη ή συγκεκαλυμμένη διάκριση μεταξύ των εργαζομένων της Ένωσης [22].

32. Πέμπτον, είναι σκόπιμο να υπενθυμιστούν εν συνεχεία οι γενικές αρχές που διέπουν τη διαφορά της κύριας δίκης, όπως τις επανέλαβε προσφάτως το Δικαστήριο στην απόφαση Crespo Rey [23].

[17] Υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων.

[18] Υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων.

[19] Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska (C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 12).

[20] Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, Bocero Torrico και Bode (C-398/18 και C-428/18, EU:C:2019:1050, σκέψη 33), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στην ίδια υπόθεση (EU:C:2019:596, σημείο 37).

[21] Βλ., επίσης, άρθρο 1 της αποφάσεως H6, σημείο 11, και απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, Mulders (C-548/11, EU:C:2013:249, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[22] Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska (C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[23] Απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018 (C-2/17, EU:C:2018:511, σκέψεις 45 έως 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

«[υ]πενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 883/2004 δεν θεσπίζει κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά διατηρεί ως έχουν τα διάφορα εθνικά συστήματα και έχει ως μοναδικό σκοπό να εξασφαλίσει τον μεταξύ τους συντονισμό. Συνεπώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα οργανώσεως των συστημάτων τους κοινωνικής ασφαλίσεως […]

[…] ελλείψει εναρμονίσεως στο επίπεδο της Ένωσης, απόκειται στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους να καθορίσει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών […]

Κατά την άσκηση όμως της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ που αναγνωρίζουν την ελευθερία όλων των πολιτών της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών» [24].

33. Έκτον, όσον αφορά τα επιχειρήματα που αντλεί το συνταξιοδοτικό όργανο από την απόφαση H6, η οποία μνημονεύεται στο σημείο 25 των παρουσών προτάσεων, επιβάλλεται να επισημανθεί ότι η απόφαση αυτή ερμηνεύει το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 και όχι το άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004. Παρά ταύτα, στις παρούσες προτάσεις γίνεται αναφορά στην απόφαση H6 στο μέτρο που συνδέεται με τα ζητήματα τα οποία εγείρονται στην κύρια δίκη [25].

34. Πέραν των ως άνω έξι σημείων, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι από τις τρεις επιλογές που προτείνει το αιτούν δικαστήριο η υπό β′ είναι αυτή η οποία συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης, όπως υποστηρίζει στις γραπτές παρατηρήσεις της και η Ουγγρική Κυβέρνηση. Κατέληξα στο συμπέρασμα αυτό λαμβάνοντας υπόψη μου την ακόλουθη γενική αρχή, όπως την είχε αναλύσει ο γενικός εισαγγελέας J. Mazak στις προτάσεις του στην υπόθεση Bergström [26]:

«Η αρχή του συνυπολογισμού αποτελεί μία από τις βασικές αρχές που διέπουν το συντονισμό εντός της Ένωσης των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, με την οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι η άσκηση του αναγνωριζομένου από τη Συνθήκη δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν συνεπάγεται απώλεια των πλεονεκτημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν είχε διανύσει όλη τη σταδιοδρομία του σε ένα μόνο κράτος μέλος. Μια τέτοια συνέπεια θα μπορούσε να αποτρέψει τον εργαζόμενο της Ένωσης από την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και θα αποτελούσε εμπόδιο στην άσκηση της ελευθερίας αυτής.» [27]

[24] Όπ.π. Επί της αρμοδιότητας των κρατών μελών σε ζητήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, βλ., επίσης, άρθρο 153, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ.

[25] Υπενθυμίζεται ότι η απόφαση H6 «αποτελεί εκτελεστική πράξη των κανονισμών 883/2004 και 987/2009. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μια εκτελεστική πράξη ή πράξη εφαρμογής πρέπει να ερμηνεύεται, κατά το δυνατό, κατά τρόπο σύμφωνο με τις διατάξεις της βασικής πράξεως (πρβλ. αποφάσεις της 14ης Μαΐου 2009, Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely, C-161/08, EU:C:2009:308, σκέψη 38, και της 19ης Ιουλίου 2012, Pie Optiek, C-376/11, EU:C:2012:502, σκέψη 34)». Βλ. απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2019, Bundesagentur für Arbeit, Familienkasse Baden-Württemberg West (C-473/18, EU:C:2019:662, σκέψη 30).

[26] Απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2011, Bergström (C-257/10, EU:C:2011:839), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην ίδια υπόθεση (EU:C:2011:407). Βλ., επίσης για παράδειγμα, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση Dumont de Chassart (C-619/11, EU:C:2012:805, σημείο 50).

[27] Απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2011, Bergström (C-257/10, EU:C:2011:839), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην ίδια υπόθεση (EU:C:2011:407, σημείο 39). Βλ. απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2005, Salgado Alonso (C-306/03, EU:C:2005:44, σκέψεις 28 και 29). Βλ. επίσης, για παράδειγμα, αποφάσεις της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska (C-440/09, EU:C:2011:114, σκέψη 30), και της 14ης Μαρτίου 2019, Vester (C-134/18, EU:C:2019:212, σκέψη 33).

35. Όπως έχει παρατηρήσει ένας σχολιαστής, η «αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως αποτελεί μία από τις παλαιότερες κατακτήσεις του διεθνούς δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως» και προβλεπόταν ήδη από τη σύμβαση αριθ. 48 της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας (ΔΟΕ) του 1935[28]. Πάντως, η υπό γ′ επιλογή που προτείνεται με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αντιβαίνει στην εν λόγω αρχή και δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

36. Τούτο διότι η λογική συνέπεια της υπό γ′ επιλογής είναι ο πλήρης αποκλεισμός της εφαρμογής της αρχής του συνυπολογισμού από τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών και, συνεπώς, ο αποκλεισμός του στοιχείου αυτού από τις παροχές του ασφαλισμένου, δεδομένου ότι από κανένα σημείο της υπό γ′ επιλογής δεν συνάγεται ότι μπορούν να συνυπολογιστούν οι περίοδοι καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν στη χώρα υποδοχής, ήτοι στις Κάτω Χώρες· ούτε στο στάδιο του υπολογισμού της θεωρητικής αξίας της συντάξεως του ασφαλισμένου δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004, ούτε στον υπολογισμό του πραγματικού της ποσού δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα δεν συνάδει με τη θεμελιώδη σημασία που έχει για την όλη οικονομία του κανονισμού 883/2004 η αρχή του συνυπολογισμού, όπως καθιερώνεται στο άρθρο 6 του κανονισμού αυτού.

37. Πέραν τούτου, αν εφαρμοζόταν η υπό γ′ επιλογή, η πολωνική νομοθεσία η οποία επιβάλλει το ανώτατο όριο του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών δεν θα ήταν σύμφωνη με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 του κανονισμού 883/2004, επειδή στην πράξη θα έθιγε, στη μεγάλη πλειονότητά τους, τους ασφαλισμένους που ασκούν δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας. Το επιχείρημα του συνταξιοδοτικού οργάνου ότι οι πολωνικές διατάξεις σχετικά με τον υπολογισμό των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών έχουν εφαρμογή τόσο στους διακινούμενους όσο και στους μη διακινούμενους εργαζόμενους, καθιστώντας έτσι την εν λόγω νομοθεσία συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης, είναι απορριπτέο. Και τούτο διότι εάν αποκλειστεί εντελώς ο κανόνας περί συνυπολογισμού, το ανώτατο όριο του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών θα έχει ως αποτέλεσμα να μπορούν να αθροίζουν πολύ πιο εύκολα αυτές τις περιόδους οι Πολωνοί υπήκοοι αλλά όχι τόσο εύκολα οι διακινούμενοι εργαζόμενοι που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, πράγμα το οποίο ενέχει τον κίνδυνο να λειτουργήσει σε βάρος των τελευταίων[29]. Η κατάσταση αυτή μπορεί πάντως να δικαιολογηθεί στον βαθμό που επιδιώκεται η επίτευξη σκοπού γενικού συμφέροντος και υπό τον όρο ότι η εκ μέρους της Πολωνίας εξαίρεση των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σε άλλα κράτη μέλη, προς τον σκοπό του καθορισμού του ανώτατου ορίου του «ενός τρίτου» για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών, είναι πρόσφορη για τη διασφάλιση της επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού[30].

38. Ως εκ τούτου, το ζήτημα που χρήζει εξετάσεως συναφώς είναι αν το δίκαιο της Ένωσης απαιτεί από το συνταξιοδοτικό όργανο να λάβει υπόψη, κατά τον υπολογισμό του επιβαλλόμενου από την πολωνική νομοθεσία ανώτατου ορίου του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών, τους 269 μήνες καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής, δηλαδή

[28] Fuchs, M. και Cornelissen, R. (επιμ.), *EU Social Security Law* (Nomas, 2015) σ. 33. Η Σύμβαση βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C048. Το άρθρο 2, για παράδειγμα, αναφέρεται στην «άθροιση» των περιόδων ασφαλίσεως.

[29] Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, Bocero Torrico και Bode (C-398/18 και C-428/18, EU:C:2019:1050, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Για παραδείγματα έμμεσης διακρίσεως στο πλαίσιο της ίσης μεταχειρίσεως όπως προστατευόταν δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, βλ. αποφάσεις της 25ης Ιουνίου 1997, Mora Romero (C-131/96, EU:C:1997:317), και της 21ης Φεβρουαρίου 2008, Klöppel (C-507/06, EU:C:2008:110).

[30] Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, Bocero Torrico και Bode (C-398/18 και C-428/18, EU:C:2019:1050, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

στις Κάτω Χώρες, επιπλέον των 104 μηνών εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία. Ειδικότερα, πρέπει κατά το δίκαιο της Ένωσης, και πιο συγκεκριμένα κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, το ανώτατο αυτό όριο να καθοριστεί με βάση μόνο τις περιόδους καταβολής εισφορών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία, όπως υποστηρίζουν το συνταξιοδοτικό όργανο και η Πολωνική Κυβέρνηση, ή πρέπει να υπολογιστεί κατ' αναλογία προς τις περιόδους καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν τόσο στην Πολωνία όσο και στις Κάτω Χώρες, όπως υποστηρίζουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Τσεχική Δημοκρατία και, μέχρι ενός ορισμένου βαθμού, η Ουγγρική Κυβέρνηση;

Β. Πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως Tomaszewska

39. Βασικό στοιχείο της διαφωνίας μεταξύ των μετεχόντων στη διαδικασία είναι το πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 3 Μαρτίου 2011, στην υπόθεση Tomaszewska [31]. Στην υπόθεση εκείνη, περιοριζόταν η αρχή του συνυπολογισμού μόνο στις αποφάσεις σχετικά με τη *θεμελίωση* ή μη του δικαιώματος σε συνταξιοδοτικές παροχές, όπως υποστηρίζουν το συνταξιοδοτικό όργανο, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ουγγρική Κυβέρνηση, ή εκτεινόταν και στον *υπολογισμό* των παροχών αυτών, όπως υποστηρίζουν η Επιτροπή και η Τσεχική Δημοκρατία;

40. Καίτοι η ίδια η απόφαση Tomaszewska δεν παρέχει σαφή απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα, λίγα είναι τα στοιχεία στη νομολογία του Δικαστηρίου που συνηγορούν υπέρ του περιορισμού της αρχής του συνυπολογισμού στη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Ούτε βρίσκει έρεισμα η άποψη αυτή στο γράμμα του κανονισμού 883/2004, στον σκοπό του ή στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης.

41. Στην υπόθεση Tomaszewska, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αποδείξει ότι είχε συμπληρώσει την απαραίτητη ελάχιστη περίοδο ασφαλίσεως τριάντα ετών που απαιτούσε η πολωνική νομοθεσία και, για αυτόν τον λόγο, η διαφορά μεταξύ της προσφεύγουσας και του συνταξιοδοτικού οργάνου αφορούσε τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, η οποία ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 (αντίστοιχου του άρθρου 6 του κανονισμού 883/2004), και όχι τον υπολογισμό του ποσού της παροχής όπως προβλεπόταν στο άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71, που ήταν πρόδρομος του άρθρου 52 του κανονισμού 883/2004 [32].

42. Στην απόφαση Tomaszewska το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να καθορίζουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμη και αν τις καθιστούν αυστηρότερες, υπό τον όρον ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνεπάγονται καμία πρόδηλη ή συγκεκαλυμμένη διάκριση μεταξύ των εργαζομένων της Ένωσης [33]. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το σύστημα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1408/71 ήταν αποκλειστικώς σύστημα συντονισμού, και όχι εναρμονίσεως, και αφορούσε, μεταξύ άλλων, τον προσδιορισμό των κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων που είχαν εφαρμογή επί των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που κάνουν χρήση του δικαιώματός τους της ελεύθερης κυκλοφορίας [34].

[31] C-440/09, EU:C:2011:114.

[32] Όπ.π., σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

[33] Όπ.π., σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

[34] Όπ.π., σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία. Επί των βασικών αρχών που διέπουν τον κανονισμό 883/2004, ως μέτρο που αποσκοπεί στον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, βλ. αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 2018, Crespo Rey (C-2/17, EU:C:2018:511, σκέψεις 45 έως 47, οι οποίες παρατέθηκαν στο σημείο 32 των παρουσών προτάσεων), και της 14ης Μαρτίου 2019, Vester (C-134/18, EU:C:2019:212, σκέψεις 29 έως 33).

43. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι με το σύστημα αυτό είναι συμφυές το γεγονός ότι οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η συμπλήρωση των περιόδων απασχολήσεως ή ασφαλίσεως διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο ο ενδιαφερόμενος άσκησε τη δραστηριότητά του. Οι προϋποθέσεις αυτές καθορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο ιη′, του κανονισμού 1408/71 (νυν άρθρο 1, στοιχείο κ′, του κανονισμού 883/2004), αποκλειστικώς από τη νομοθεσία του κράτους μέλους υπό την οποία πραγματοποιήθηκαν οι επίμαχες περίοδοι [35]. Ακολούθως όμως το Δικαστήριο σημείωσε ότι, κατά τον καθορισμό των εν λόγω προϋποθέσεων, «τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν το δίκαιο της Ενώσεως και, ιδίως, τον επιδιωκόμενο από τον κανονισμό 1408/71 σκοπό, καθώς και τις αρχές επί των οποίων βασίζεται ο κανονισμός αυτός» [36]. Ο σκοπός του κανονισμού 1408/71, όπως αυτός αναφέρεται στη δεύτερη και την τέταρτη αιτιολογική του σκέψη, έγκειται στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων εντός της Ένωσης, με ταυτόχρονη τήρηση των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως [37].

44. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση Tomaszewska ότι ο κανονισμός 1408/71, όπως προκύπτει ειδικότερα από την πέμπτη, την έκτη και τη δέκατη αιτιολογική σκέψη του, «διέπεται από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των εργαζομένων έναντι των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών και σκοπεί στην κατά το δυνατό διασφάλιση της ίσης μεταχειρίσεως όλων των εργαζομένων που απασχολούνται στο έδαφος κράτους μέλους, καθώς και της μη δυσμενούς μεταχειρίσεως των εργαζομένων που ασκούν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας» [38].

45. Επαναλαμβάνοντας, αρκετές φορές, ότι η κύρια δίκη αφορούσε αποκλειστικά τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη γήρατος [39], το Δικαστήριο κατέληξε στο ακόλουθο γενικότερο συμπέρασμα όσον αφορά την αρχή του συνυπολογισμού:

«[…] η αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως, κατοικίας ή απασχολήσεως, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 42, στοιχείο α′, ΕΚ [νυν άρθρο 48, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ, βλ. σημείο 5 των παρουσών προτάσεων] [αποτελεί] βασική αρχή του συντονισμού, σε επίπεδο Ενώσεως, των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, με την οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι η άσκηση του αναγνωριζομένου από τη Συνθήκη ΕΚ δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν συνεπάγεται απώλεια των *πλεονεκτημάτων* κοινωνικής ασφαλίσεως που θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν είχε διανύσει όλη τη σταδιοδρομία του σε ένα μόνον κράτος μέλος. Πράγματι, μια τέτοια συνέπεια θα απέτρεπε τον εργαζόμενο της Ενώσεως από την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, οπότε και θα αποτελούσε εμπόδιο στην ελευθερία αυτή» [40].

46. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71, ήτοι η επίδικη στην υπόθεση Tomaszewska διάταξη, αποτελούσε μια περίπτωση εφαρμογής της αρχής του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως, κατοικίας ή απασχολήσεως όπως αυτή κατοχυρωνόταν στο άρθρο 42, στοιχείο α′, ΕΚ [41].

[35] Όπ.π., σκέψη 26.

[36] Όπ.π., σκέψη 27.

[37] Όπ.π., σκέψη 28.

[38] Όπ.π. και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

[39] Όπ.π., σκέψεις 29, 31, 32, 34 και 36.

[40] Όπ.π., σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία. Βλ., πλέον πρόσφατα, σχετικά με τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν οι διακινούμενοι εργαζόμενοι σε σχέση με εργαζομένους οι οποίοι έχουν διανύσει το σύνολο της σταδιοδρομίας τους σε ένα και μόνον κράτος μέλος, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Crespo Rey (C-2/17, EU:C:2018:511, σκέψη 69). Βλ., ομοίως, απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2020, Bundesagentur für Arbeit (C-29/19, EU:C:2020:36, σκέψη 33).

[41] Όπ.π.

47. Καίτοι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η απόφαση Tomaszewska δεν ασκεί καθοριστική επιρροή στο ζήτημα της εφαρμογής της αρχής του συνυπολογισμού κατά τον *υπολογισμό* των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, εντούτοις, η ευρύτερη νομολογία του Δικαστηρίου είναι πιο σαφής. Η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Dumont de Chassart[42] ουδεμία αμφιβολία καταλείπει ως προς τη σημασία της αρχής του συνυπολογισμού για τον υπολογισμό των παροχών. Στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ως ακολούθως:

«Εξάλλου, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι ο κανονισμός 1408/71 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 51 της Συνθήκης ΕΟΚ (που κατέστη το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ, και κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 42 ΕΚ, και μετέπειτα άρθρο 48 ΣΛΕΕ), βάσει του οποίου το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέσπισε, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως με την καθιέρωση ενός συστήματος το οποίο να εξασφαλίζει στους διακινουμένους εργαζομένους και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα τον συνυπολογισμό "όλων των περιόδων" που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχών όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών.»

48. Επιπλέον, ο κεντρικός ρόλος που διαδραματίζει η αρχή του συνυπολογισμού στον υπολογισμό των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως αντικατοπτρίζεται στο άρθρο 48, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ (σημείο 5 των παρουσών προτάσεων). Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «το άρθρο 48 ΣΛΕΕ […] προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνουν, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, "τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων", ιδίως με τη θέσπιση ενός συστήματος που να διασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζομένους "τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες". Ένα τέτοιο σύστημα συνυπολογισμού των περιόδων θεσπίσθηκε με τον κανονισμό 1408/71 και στη συνέχεια με τον κανονισμό 883/2004»[43]. Η σημασία του συνυπολογισμού αποτυπώνεται επίσης στην αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού 883/2004 (σημείο 6 των παρουσών προτάσεων), η οποία αναφέρεται ειδικώς στη σημασία του συνυπολογισμού «για τον υπολογισμό του ποσού των παροχών». Σε αυτήν μπορεί να προστεθεί η αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως Η6. Όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 10 των παρουσών προτάσεων, στη συγκεκριμένη αιτιολογική σκέψη επισημαίνεται ότι ο συνυπολογισμός έχει καθοριστική σημασία «για την προσαύξηση του ποσού της παροχής».

49. Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα που προβάλλουν με τις γραπτές παρατηρήσεις τους η Πολωνική Κυβέρνηση, το συνταξιοδοτικό όργανο και η Ουγγρική Κυβέρνηση, υποστηρίζοντας ότι η απόφαση Tomaszewska ουδεμία επιρροή ασκεί ως προς την ερμηνεία του άρθρου 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, πρέπει να απορριφθούν στον βαθμό που η αρχή του συνυπολογισμού διατυπώνεται με ευρύ τρόπο στην απόφαση Tomaszewska. Πράγματι, όσον

[42] Η υπογράμμιση δική μου. Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Dumont de Chassart (C-619/11, EU:C:2013:92, σκέψη 52), η οποία παραπέμπει στην απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2011, Bergström (C-257/10, EU:C:2011:839, σκέψη 42). Ο ρόλος του συνυπολογισμού στον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών διευκρινίστηκε στο σημείο 4 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Koschitzki (C-30/04, EU:C:2005:272). Βλ., επίσης, σημείο 45 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:114), όπου επισημαίνεται ότι μία εκ των θεμελιωδών αρχών που πρέπει να διαπνέουν την ερμηνεία του κανονισμού τον οποίο διαδέχθηκε ο κανονισμός 883/2004 είναι, όπως έχει κρίνει κατ' επανάληψη το Δικαστήριο, ότι «στο πεδίο της κοινωνικής ασφαλίσεως, οι ασφαλισμένοι δεν μπορούν να αξιώνουν να μην έχει επίπτωση η μετακίνηση σε άλλο κράτος μέλος επί του είδους και του *επιπέδου* των παροχών τις οποίες μπορούν να διεκδικήσουν στο κράτος καταγωγής τους». Η υπογράμμιση δική μου.

[43] Απόφαση της 4ης Ιουλίου 2013, Gardella (C-233/12, EU:C:2013:449, σκέψη 34).

αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα, οι γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής είναι πιο ρεαλιστικές υπό την έννοια ότι αναγνωρίζεται η έμμεση συνάφεια της αποφάσεως Tomaszewska με την κύρια δίκη [44].

Γ. Η συλλογιστική βάσει της οποίας πρέπει να προτιμηθεί η υπό β′ επιλογή του αιτούντος δικαστηρίου

50. Συνεπώς, για ποιον λόγο το συμπέρασμα που συνάγεται εν προκειμένω και υποστηρίζεται από την Ουγγρική Κυβέρνηση είναι ότι το βασικό στοιχείο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης είναι η υπό β′ και όχι η υπό α′ επιλογή του αιτούντος δικαστηρίου, δεδομένης της πρωταρχικής σημασίας της αρχής ότι ασφαλισμένοι οι οποίοι έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας δεν πρέπει να στερούνται των πλεονεκτημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που θα δικαιούνταν αν είχαν διανύσει το σύνολο της σταδιοδρομίας τους σε ένα μόνο κράτος μέλος [45];

51. Υπογραμμίζεται ότι ο κανονισμός 883/2004, όπως και ο πρόδρομός του κανονισμός 1408/71, δεν οργανώνει ένα κοινό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά δίνει τη δυνατότητα να παραμείνουν σε ισχύ τα διάφορα εθνικά συστήματα. Σκοπός του είναι απλώς να διασφαλίσει τον συντονισμό τους [46]. Όπως έχει παρατηρήσει ο γενικός εισαγγελέας N. Jääskinen «το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της ασκήσεως της ελευθερίας κυκλοφορίας μπορεί να μην είναι ουδέτερα στον τομέα αυτό, δηλαδή μπορεί να είναι ευνοϊκά ή δυσμενή κατά περίπτωση, προκύπτει ευθέως από το ότι διατηρήθηκαν οι υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών» [47].

52. Ειδικότερα, η λύση την οποία προτείνει το αιτούν δικαστήριο υπό β′ επιλέχθηκε με βάση την πάγια νομολογία σχετικά με την προγενέστερη του άρθρου 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 διάταξη του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, το γράμμα του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημεία i και ii, του κανονισμού 883/2004, τους αντίστοιχους σκοπούς των δύο τελευταίων αυτών διατάξεων καθώς και την όλη οικονομία τους [48].

53. Όπως διευκρινίζεται στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Koschitzki [49], ο υπολογισμός του θεωρητικού ποσού δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 1408/71, δηλαδή του νυν άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004, είναι, στην πραγματικότητα, μια περίπτωση συνυπολογισμού. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, του

[44] Το άρθρο 5 του κανονισμού 883/2004 μπορεί να τεθεί εκποδών για τους σκοπούς της κύριας δίκης. Και τούτο διότι η αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού αναφέρει ότι η αρχή που αποτυπώνεται στο άρθρο 5 «δεν θα πρέπει να συγχέεται με την αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφάλισης, μισθωτής δραστηριότητας ή μη μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας που πραγματοποιούνται δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους με τις περιόδους που πραγματοποιούνται δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους». Βλ. ανάλυση σε Fuchs, M. και Cornelissen, R. (επιμ.), *EU Social Security Law* (Nomos, 2015), σ. 123. Βλ. επίσης προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Bocero Torrico και Bode (C-398/18 και C-428/18, EU:C:2019:596, σημείο 44).

[45] Βλ. παράδειγμα που παρατίθεται στο σημείο 34 των παρουσών προτάσεων.

[46] Σημείο 42 των παρουσών προτάσεων.

[47] Υπόθεση Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:114, σημείο 45). Βλ., για πλέον πρόσφατο παράδειγμα, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Vester (C-134/18, EU:C:2019:212, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[48] Βλ. τη γενικότερη ανάλυση σχετικά με τους κανόνες ερμηνείας των ευρωπαϊκών μέτρων στις προτάσεις μου επί της υποθέσεως Pinckernelle (C-535/15, EU:C:2016:996, σημεία 35 έως 70).

[49] C-30/04, EU:C:2005:272, σημείο 4. Βλ., επίσης, σκέψη 23 της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Lustig (C-244/97, EU:C:1998:619): «[η] Συνθήκη ΕΚ επιβάλλει τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες όχι μόνο για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος λήψεως παροχών αλλά και για τον υπολογισμό των παροχών αυτών».

κανονισμού 1408/71, και ως εκ τούτου, το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 «πρέπει να ερμηνεύονται σε συνάρτηση με τον σκοπό του άρθρου 48 ΣΛΕΕ, πράγμα που σημαίνει ιδίως ότι οι διακινούμενοι εργαζόμενοι δεν πρέπει να υφίστανται μείωση του ποσού των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω του ότι άσκησαν το δικαίωμά τους σε ελεύθερη κυκλοφορία»[50]. Με άλλα λόγια, «το θεωρητικό ποσό πρέπει να υπολογίζεται ως εάν ο ασφαλισμένος είχε ασκήσει όλη του την επαγγελματική δραστηριότητα αποκλειστικώς στο οικείο κράτος μέλος»[51]. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, τούτο σημαίνει ότι οι περίοδοι καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν στις Κάτω Χώρες μαζί με αυτές που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στο πλαίσιο του καθορισμού του θεωρητικού ποσού δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004.

54. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, αντικατοπτρίζει μια νομοθετική επιλογή η οποία εφαρμόζεται όταν ο ασφαλισμένος δεν θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους, παρά μόνον αν ληφθούν υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σε άλλο κράτος μέλος[52], πράγμα το οποίο συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης (βλ. σημείο 15 των παρουσών προτάσεων). Όπως προαναφέρθηκε, το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, δηλαδή ο υπολογισμός του θεωρητικού ποσού της παροχής δυνάμει του άρθρου 52, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004, είναι ο *συνυπολογισμός*. Το δεύτερο στάδιο, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του ίδιου κανονισμού, είναι ο υπολογισμός της αναλογικής παροχής και είναι γνωστό ως *αναλογικός επιμερισμός*[53]. Το όλο νόημα της διαδικασίας του συνυπολογισμού και του αναλογικού επιμερισμού είναι να διασφαλιστεί ότι η οφειλόμενη παροχή αντιστοιχεί στη διάρκεια των περιόδων που συμπλήρωσε ο ασφαλισμένος ως εργαζόμενος στο κράτος μέλος που καταβάλει αυτό το μέρος της συντάξεως[54]. Όπως υπογραμμίζει το συνταξιοδοτικό όργανο στις γραπτές παρατηρήσεις του, κάθε κράτος μέλος καλείται να καταβάλει το ποσό που του αναλογεί από τη σύνταξη γήρατος, δυνάμει της *δικής του* νομοθεσίας (η υπογράμμιση δική μου). Συνεπώς, τα κράτη μέλη χρηματοδοτούν μόνον τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν στο έδαφός τους και όχι περιόδους ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί σε άλλα κράτη μέλη. Όπως υποστηρίζει στις γραπτές παρατηρήσεις της η Πολωνική Κυβέρνηση, το ποσό της οφειλόμενης παροχής θα πρέπει να αντικατοπτρίζει, κατά τρόπο ρεαλιστικό, το ύψος των συνταξιοδοτικών εισφορών που έχουν καταβληθεί και τις περιόδους ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί στο έδαφός της.

55. Όπως έχει παρατηρήσει ο γενικός εισαγγελέας N. Fennelly, το πραγματικό ποσό της παροχής είναι τόσες φορές μικρότερο από το θεωρητικό ποσό της παροχής όσες φορές είναι μικρότερη η περίοδος ασφαλίσεως ή κατοικίας που *πράγματι συμπληρώθηκε* στο σχετικό κράτος μέλος[55]. Σύμφωνα με τον κανόνα που αποτυπώνεται πλέον στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′,

[50] Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 43 και μνημονευόμενη νομολογία. Βλ., επίσης, σκέψη 50).

[51] Όπ.π., σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

[52] Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs, όσον αφορά το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, στην υπόθεση Stinco και Panfilo (C-132/96, EU:C:1997:436, σημείο 4).

[53] Όπ.π., σημείο 5. Ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs παραθέτει το ακόλουθο παράδειγμα: «Έτσι, αν κάποιος έχει εργασθεί στο κράτος μέλος Α επί 10 έτη και στο κράτος μέλος Β επί 20 έτη, τότε, έστω και αν, κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους Α, δεν θα εδικαιούτο συντάξεως για περίοδο ασφαλίσεως 10 ετών (διότι, π.χ., το κράτος αυτό απαιτεί να έχει εργασθεί εκεί επί 15 έτη), δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 2, θα δικαιούται, στο κράτος μέλος Α, να λάβει το ένα τρίτον της παροχής την οποία θα μπορούσε να απαιτήσει αν είχε εργασθεί εκεί 30 έτη». Βλ. προσφάτως προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Bocero Torrico και Bode (C-398/18 και C-428/18, EU:C:2019:596, σημείο 39).

[54] Όπ.π., σημείο 49.

[55] Βλ. σημείο 7 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα N. Fennelly στην υπόθεση Lustig (C-244/97, EU:C:1998:419), όσον αφορά τον πρόδρομο του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 883/2004, ήτοι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 1408/71. Η υπογράμμιση δική μου.

σημείο ii, του κανονισμού 883/2004, το *πραγματικό* ποσό της συντάξεως καθορίζεται με βάση το θεωρητικό ποσό, κατ' αναλογίαν της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν στο επίμαχο κράτος μέλος προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη.

56. Γενικώς, η νομολογία μεγιστοποιεί τα κρίσιμα για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού [56] στοιχεία, τα οποία, στη νομολογία, χαρακτηρίζονται ως μέσο για να διασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι δεν θα απολέσουν πλεονεκτήματα κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω της ασκήσεως του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Κατά πάγια νομολογία, όσον αφορά το θεωρητικό ποσό, έχει κριθεί ότι «όπως προκύπτει από τις ρητές διατάξεις του άρθρου 46, παράγραφος 2, [στοιχείο] α′, [του κανονισμού 1408/71] αυτό πρέπει να υπολογίζεται ως εάν ο ασφαλισμένος να είχε ασκήσει όλη του την επαγγελματική δραστηριότητα αποκλειστικώς στο οικείο κράτος μέλος» [57].

57. Ο σκοπός ωστόσο του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 1408/71 και, ως εκ τούτου, του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004 είναι διαφορετικός. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ως ακολούθως:

«Ενώ ο υπολογισμός που πρέπει να γίνει δυνάμει του [στοιχείου] α′ έχει ως αντικείμενο να διασφαλίσει στον εργαζόμενο το ανώτατο θεωρητικό ποσό το οποίο μπορούσε να αξιώσει αν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως είχαν συμπληρωθεί στο οικείο κράτος, το αντικείμενο του υπολογισμού δυνάμει του [στοιχείου] β′ είναι διαφορετικό. Αυτή η τελευταία διάταξη αποσκοπεί αποκλειστικά στην κατανομή του αντίστοιχου βάρους των παροχών μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων των κρατών μελών au prorata της διαρκείας των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί *προ* της επελεύσεως του κινδύνου σε καθένα από τα εν λόγω κράτη μέλη.» [58]

58. Ο σκοπός του υπολογισμού με αναλογικό επιμερισμό είναι η διατήρηση της ισόρροπης κατανομής του βάρους των παροχών μεταξύ των κρατών μελών [59]. Όπως έχει επισημάνει ένας εκ των σημαντικότερων σχολιαστών, «το *αντίθετο* της αρχής του συνυπολογισμού είναι η αρχή του αναλογικού υπολογισμού. Κατά την αρχή αυτή, κάθε αρμόδιος συνταξιοδοτικός φορέας οφείλει απλώς να καταβάλει ένα μέρος της παροχής όσον αφορά τις αντίστοιχες περιόδους που συμπληρώθηκαν δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας κοινωνικής ασφαλίσεως (βλ., ως παράδειγμα, άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004)» [60].

[56] Για παράδειγμα, αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172), της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, Besem (274/81, EU:C:1982:315), της 18ης Φεβρουαρίου 1992, Di Prinzio (C-5/91, EU:C:1992:76), της 24ης Σεπτεμβρίου 1998, Stinco και Panfilo (C-132/96, EU:C:1998:427), της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86). Βλ., ωστόσο, απόφαση της 21ης Ιουλίου 2005, Koschitzki (C-30/04, EU:C:2005:492). Για περαιτέρω κανόνες ως προς τον υπολογισμό των θεωρητικών και πραγματικών ποσών των συνταξιοδοτικών παροχών, βλ. άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 987/2009 και την εκεί παραπομπή στο άρθρο 12, παράγραφοι 3, 4, 5 και 6 του ίδιου κανονισμού. Κατά τα φαινόμενα, οι εν λόγω διατάξεις είναι άνευ σημασίας για την υπόθεση της κύριας δίκης.

[57] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172, σκέψη 10). Βλ., πλέον προσφάτως, για παράδειγμα, απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2002, Barreira Pérez (C-347/00, EU:C:2002:560, σκέψη 28), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:329, σημείο 51), η οποία παραπέμπει στην απόφαση της 21ης Ιουλίου 2005, Koschitzki (C-30/04, EU:C:2005:492, σκέψη 28).

[58] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172, σκέψη 11). Η υπογράμμιση στο πρωτότυπο.

[59] Όπ.π.

[60] Βλ. Fuchs M. και Cornelissen R., όπ.π., σ. 17. Η υπογράμμιση δική μου. Επιβάλλεται να επισημανθεί ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν συνάγεται ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύνταξη γήρατος αποτελεί μέρος «συστήματος καθορισμένων παροχών» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/492 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2017, σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και του κανονισμού (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 (ΕΕ 2017, L 76, σ. 13)· η συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει δυνατότητα παραίτησης από την εφαρμογή ή μη εφαρμογής του αναλογικού υπολογισμού των παροχών. Το παράρτημα VIII είχε τροποποιηθεί, όσον αφορά την Πολωνία, με τον κανονισμό (ΕΚ) 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 284, σ. 43).

59. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της Επιτροπής ότι μέσω της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου τιμωρούνται οι ασφαλισμένοι που έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, όπως αυτό αναγνωρίζεται από τη νομολογία, δεν μπορούν να γίνουν δεκτές. Οι ισχυρισμοί αυτοί παραβλέπουν την προεκτεθείσα βασική διάκριση μεταξύ του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, και του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004.

60. Για παράδειγμα, προκειμένου να στηρίξει την άποψή της, η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου Zaniewicz-Dybeck [61] και στην κατωτέρω παρατιθέμενη κρίση, η οποία όμως συνδέεται με την προκειμένη υπόθεση αποκλειστικά και μόνο υπό την έννοια ότι καθιστά σαφές ότι ο συνυπολογισμός πρέπει να λαμβάνει χώρα κατά τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού, χωρίς όμως το Δικαστήριο να την επεκτείνει και στο πραγματικό ποσό.

«Σε μια τέτοια περίπτωση, το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία δικαιούται ο ενδιαφερόμενος ως εάν όλες οι περίοδοι απασχολήσεως που πραγματοποίησε σε διαφορετικά κράτη μέλη είχαν πραγματοποιηθεί στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα. Εν συνεχεία, ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει, σύμφωνα με την παράγραφο 2, στοιχείο β′, του ίδιου άρθρου, το πραγματικό ποσό της παροχής βάσει του θεωρητικού ποσού κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως και/ή κατοικίας στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα, εν σχέσει προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και/ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν στα διάφορα κράτη μέλη. Πρόκειται για τη μέθοδο αναλογικού υπολογισμού.» [62]

61. Περαιτέρω, στις γραπτές παρατηρήσεις της, η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση Barreira Pérez [63] προς στήριξη της άποψης ότι οι περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών όπως υπολογίζονται σε συνάρτηση με τις περιόδους καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν συνολικά τόσο στις Κάτω Χώρες όσο και στην Πολωνία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς υπολογισμού τόσο του θεωρητικού ποσού δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004 όσο και του πραγματικού ποσού δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του ίδιου κανονισμού. Στην υπόθεση εκείνη, ο ασφαλισμένος, Ισπανός υπήκοος ο οποίος είχε εργαστεί τόσο στην Ισπανία όσο και στη Γερμανία, ζήτησε τη χορήγηση συντάξεως από τις ισπανικές αρχές προσθέτοντας τις περιόδους ασφαλίσεως που είχε πραγματοποιήσει συνολικά δυνάμει της γερμανικής και της ισπανικής νομοθεσίας, δεδομένου ότι δεν θεμελίωνε συνταξιοδοτικό δικαίωμα με βάση την τελευταία μόνο νομοθεσία.

62. Βάσει του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 1408/71, ο αρμόδιος φορέας στην Ισπανία υπολόγισε το θεωρητικό ποσό της παροχής προσθέτοντας, αφενός, τις πραγματικές ημέρες καταβολής εισφορών που πραγματοποιήθηκαν τόσο στην Ισπανία όσο και στη Γερμανία και, αφετέρου, τις «πλασματικές» περιόδους καταβολής εισφορών που αναγνωρίσθηκαν στον ασφαλισμένο λόγω της ηλικίας του δυνάμει μιας μεταβατικής διατάξεως

[61] Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (C-189/16, EU:C:2017:946).

[62] Όπ.π., σκέψη 42. Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Zaniewicz-Dybeck (C-189/16, EU:C:2017:329, σημεία 43 και 44). Η Τσεχική Δημοκρατία παραπέμπει επίσης στη σκέψη 42 της αποφάσεως Zaniewicz-Dybeck, αλλά προς επίρρωση του ισχυρισμού της ότι το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 απαιτεί από το αρμόδιο συνταξιοδοτικό όργανο να λάβει υπόψη του τις ασφαλιστικές περιόδους που συμπληρώθηκαν σε άλλα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό τόσο του θεωρητικού όσο και του πραγματικού ποσού της συντάξεως.

[63] Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2002 (C-347/00, EU:C:2002:560).

υπουργικής αποφάσεως [64]. Ωστόσο, ο αρμόδιος φορέας δεν έλαβε υπόψη τον χρόνο πλασματικής ασφαλίσεως κατά τον υπολογισμό της αναλογικής παροχής, δηλαδή του πραγματικού ποσού, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71.

63. Έχοντας επισημάνει, στη σκέψη 25 της αποφάσεώς του, ότι οι περίοδοι πλασματικής ασφαλίσεως «προστίθενται στις περιόδους πραγματικής ασφαλίσεως, όσον αφορά τον υπολογισμό του ποσού της συντάξεως», οπότε συνιστούν «περ[ιόδους] ασφαλίσεως, κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο ιη', του κανονισμού 1408/71» [65], το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα κατά πόσον ο χρόνος πλασματικής ασφαλίσεως έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του αναλογικού ποσού της συντάξεως.

64. Μολονότι η Ισπανική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι, αν δινόταν καταφατική απάντηση στο ως άνω ερώτημα, υπήρχε ο κίνδυνος να δημιουργηθεί «σοβαρή οικονομική ανισορροπία και να μεταμορφ[ωθεί] το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως σε πόλο έλξεως για τα πρόσωπα που θα επεδίωκαν να πετύχουν αισθητή αύξηση της συντάξεώς τους» [66], εντούτοις, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι περίοδοι πλασματικής ασφαλίσεως είχαν πραγματοποιηθεί πριν και όχι μετά την επέλευση του κινδύνου (ήτοι, τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως), κατά την έννοια του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 [67]. Για τον λόγο αυτόν, κρίθηκε ότι για τον υπολογισμό του αναλογικού ποσού της συντάξεως έπρεπε να ληφθούν υπόψη όλες οι περίοδοι πλασματικής ασφαλίσεως [68], σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το αντίθετο συμπέρασμα θα ισοδυναμούσε με τιμωρία των εργαζομένων που άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας [69].

65. Συναφώς, μπορούν να γίνουν οι ακόλουθες παρατηρήσεις.

66. Πρώτον, η απόφαση Barreira Pérez είναι κάπως ιδιαίτερη υπό την έννοια ότι η διάκριση μεταξύ του συνυπολογισμού, ο οποίος προβλέπεται πλέον στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 883/2004, και του αναλογικού επιμερισμού, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο ii, του ίδιου κανονισμού, δεν καταλαμβάνει κεντρική θέση στο σκεπτικό του Δικαστηρίου. Όπως προαναφέρθηκε, η διάκριση αυτή είχε ήδη παγιωθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τον υπολογισμό των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως δυνάμει του κανονισμού 1408/71, ήτοι του προδρόμου του κανονισμού 883/2004 [70]. Αντιθέτως, η απόφαση Barreira Pérez επικεντρώνεται στο γεγονός ότι οι επίμαχες περίοδοι εισφορών είχαν συμπληρωθεί πριν, και όχι μετά, την επέλευση του κινδύνου. Κατά συνέπεια, η απόφαση Barreira Pérez πρέπει να ερμηνεύεται στενά και υπό το πρίσμα του γεγονότος ότι ο κανονισμός 883/2004 αποτελεί μέτρο συντονισμού και όχι εναρμονίσεως. Όπως υπογραμμίζει το συνταξιοδοτικό όργανο στις γραπτές παρατηρήσεις του, δεν υπάρχει στο δίκαιο της Ένωσης, κατά το παρόν στάδιο της εξέλιξής του, κάποια αρχή ενιαίας υπερεθνικής αλληλεγγύης στην κοινωνική ασφάλιση.

[64] Άρθρο 3, στοιχείο β', της υπουργικής αποφάσεως της 18ης Ιανουαρίου 1967, περί των διατάξεων των σχετικών με την εφαρμογή και εκτέλεση της παροχής γήρατος (BOE αριθ. 22, της 26ης Ιανουαρίου 1967).

[65] Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2002, Barreira Pérez (C-347/00, EU:C:2002:560, σκέψη 26). Το άρθρο 1, στοιχείο ιη', του κανονισμού 1408/71 είναι το νυν άρθρο 1, στοιχείο κ', του κανονισμού 883/2004.

[66] Όπ.π., σκέψη 33.

[67] Όπ.π., σκέψη 34.

[68] Όπ.π., σκέψεις 38 και 39. Προκειμένου να καταλήξει στο συγκεκριμένο συμπέρασμα το Δικαστήριο στηρίχθηκε στην απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1992, Di Prinzio (C-5/91, EU:C:1992:76, σκέψη 54). Οι μοναδικές άλλες αποφάσεις στις οποίες παρέπεμψε το Δικαστήριο κατά την εξέταση της ουσίας της υποθέσεως ήταν η απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172), και η μνημονευόμενη στην υποσημείωση 69 των παρουσών προτάσεων απόφαση.

[69] Όπ.π., σημεία 40 έως 41, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1991, Faux (C-302/90, EU:C:1991:385).

[70] Σημεία 52 έως 60 των παρουσών προτάσεων.

67. Δεύτερον, και ενδεχομένως ακόμη σημαντικότερο, είναι ότι η απόφαση Barreira Pérez αφορούσε μια απλή περίπτωση στην οποία η ισπανική νομοθεσία, εφόσον αρμόδιο κράτος μέλος στην υπόθεση εκείνη ήταν η Ισπανία, επέτρεπε την πρόσθεση πλασματικών περιόδων ασφαλίσεως λόγω της ηλικίας του προσώπου που ζητούσε τη χορήγηση ισπανικής συντάξεως. Ως εκ τούτου, το υπουργικό διάταγμα το οποίο προέβλεπε την πρόσθεση του χρόνου πλασματικής ασφαλίσεως καταλαμβανόταν από τη φράση «υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει», η οποία χρησιμοποιούνταν στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 1408/71 (πλέον «δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει» στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004). Στην υπόθεση Barreira Pérez, ο ασφαλισμένος δεν ζητούσε να ερμηνευθεί το ισπανικό δίκαιο υπό την έννοια ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί εκτός Ισπανίας για τον υπολογισμό δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β, σημείο ii.

68. Εντούτοις, οι επίμαχες στην κύρια δίκη περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών δεν καλύπτονται από τη φράση «δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει» του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, διότι η πολωνική νομοθεσία επιτρέπει να ληφθούν υπόψη μόνον οι περίοδοι χωρίς την καταβολή εισφορών μέχρι το επίπεδο των περιόδων καταβολής εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί και πάλι ότι, όπως διευκρίνισε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs στην υπόθεση Stinco Panfilo[71], το στάδιο του αναλογικού επιμερισμού αποσκοπεί στον δίκαιο καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών, με γνώμονα τη διάρκεια των περιόδων καταβολής εισφορών, ώστε η παροχή να αντανακλά τον χρόνο που συμπλήρωσε ο ασφαλισμένος ως εργαζόμενος στο αρμόδιο κράτος μέλος. Η ισορροπία αυτή όντως θα διαταρασσόταν, με βάση τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, αν η τεχνητή –τρόπον τινά– επέκταση των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών στην Πολωνία, η οποία ήταν αναγκαία για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού προκειμένου να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες εις βάρος του ασφαλισμένου από την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του στις Κάτω Χώρες, επεκτεινόταν στο στάδιο του αναλογικού επιμερισμού και του υπολογισμού του πραγματικού κατ' αναλογίαν ποσού, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004. Υπενθυμίζεται δε ότι οι περισσότερες περίοδοι καταβολής εισφορών συμπληρώθηκαν στις Κάτω Χώρες (βλ. σημείο 13 των παρουσών προτάσεων), οπότε στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης η στρέβλωση θα ήταν σημαντική αν αυτές συμπεριλαμβάνονταν στο στάδιο του αναλογικού επιμερισμού για τον προσδιορισμό του αριθμού των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών που πρέπει να προσμετρηθούν.

69. Τρίτον, ο συσχετισμός του ανώτατου ορίου των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών με τις περιόδους ασφαλίσεως στην Πολωνία και στις Κάτω Χώρες, αντί του συσχετισμού του μόνο με τις περιόδους καταβολής εισφορών στην Πολωνία, προκειμένου να λάβει χώρα ο υπολογισμός του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004 αλλά όχι για τους σκοπούς του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του ίδιου κανονισμού, είναι απολύτως λογικός, αν ληφθούν υπόψη οι πολύ διαφορετικοί σκοποί των δύο αυτών διατάξεων. Η φράση «δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει» στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, πρέπει να ερμηνεύεται σε συνάρτηση με τον σκοπό του υπολογισμού του θεωρητικού ποσού· δηλαδή, οι ασφαλισμένοι δεν πρέπει να υφίστανται μείωση του ποσού των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω του ότι άσκησαν το δικαίωμά τους σε ελεύθερη κυκλοφορία[72].

[71] Βλ. σημείο 54 των παρουσών προτάσεων.

[72] Βλ. σημείο 34 των παρουσών προτάσεων. Όπως επανέλαβε προσφάτως το Δικαστήριο στην απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Crespo Rey (C-2/17, EU:C:2018:511, σκέψεις 70 έως 72), στην περίπτωση που το δίκαιο των κρατών μελών δεν μπορεί να ερμηνευθεί σύμφωνα με τον κανονισμό 883/2004, παραμένει ανεφάρμοστο.

70. Ωστόσο, όπως διευκρινίστηκε, σκοπός του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004 είναι να διασφαλίζεται ο δίκαιος επιμερισμός της ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών, με βάση τη διάρκεια των περιόδων καταβολής εισφορών σε κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Υπό το πρίσμα αυτού του σκοπού, η φράση «δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει» πρέπει να ερμηνεύεται κατά γράμμα. Με άλλα λόγια, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η φράση «δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει» στις δύο διατάξεις είναι διαφορετικό[73]. Η κατά γράμμα ερμηνεία της εν λόγω φράσεως εξαιρεί τις περιόδους καταβολής εισφορών στο κράτος υποδοχής από τον υπολογισμό που πρέπει να γίνει δυνάμει του άρθρου 52, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004 όσον αφορά το ανώτατο όριο του ενός τρίτου για τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών δυνάμει της πολωνικής νομοθεσίας, εφόσον ληφθούν υπόψη το περιεχόμενο και ο σκοπός της ως άνω διατάξεως.

71. Το επιχείρημα της Τσεχικής Κυβερνήσεως ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει να ληφθούν υπόψη διαφορετικής διάρκειας περίοδοι ασφαλίσεως για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού συντάξεως, αλλά το επιτρέπει για τον υπολογισμό του πραγματικού ποσού, δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Διαφωνώ επίσης με την Επιτροπή στο μέτρο που υποστηρίζει ότι το πλάσμα δικαίου που αποτυπώνεται στον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού ισχύει και για τον αναλογικό υπολογισμό του συνολικού αριθμού των κρίσιμων περιόδων ασφαλίσεως σε όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Σε αντίθεση με τα επιχειρήματα της Επιτροπής, η απόφαση Menzies[74] δεν περιορίζεται μόνο στις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως εκείνης[75].

72. Τέλος, χάριν πληρότητας, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι ο προτεινόμενος εν προκειμένω υπολογισμός περιορίζει τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας των ασφαλισμένων δυνάμει του άρθρου 45 ΣΛΕΕ[76], ο περιορισμός αυτός, αφενός, δικαιολογείται από την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, απόρροια της οποίας είναι ο σκοπός συνδέσεως με την πολωνική κοινωνία, και, αφετέρου, δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού, όπως υποστηρίζει στις γραπτές του παρατηρήσεις το συνταξιοδοτικό όργανο[77].

73. Συνεπώς, ο υπολογισμός που πραγματοποιήθηκε από το συνταξιοδοτικό όργανο, όπως περιγράφηκε στα σημεία 15 και 16 των παρουσών προτάσεων, δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημεία i και ii, του κανονισμού 883/2004 υπό την ακόλουθη έννοια.

[73] Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Pinckernelle (C-535/15, EU:C:2016:996, σημείο 40).

[74] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies (793/79, EU:C:1980:172).

[75] Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 18ης Φεβρουαρίου 1992, Di Prinzio (C-5/91, EU:C:1992:76), της 24ης Σεπτεμβρίου 1998, Stinco και Panfilo (C-132/96, EU:C:1998:427), της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Lustig (C-244/97, EU:C:1998:619), της 19ης Ιουλίου 2012, Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Dumont de Chassart (C-619/11, EU:C:2013:92) και της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Salgado González (C-282/11, EU:C:2013:86). Πρβλ. απόφαση της 21ης Ιουλίου 2005, Koschitzki (C-30/04, EU:C:2005:492).

[76] Πρβλ. απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, van den Booren (C-127/11, EU:C:2013:140, σκέψεις 38 έως 46). Η συμμόρφωση με διατάξεις του παραγώγου δικαίου της Ένωσης, όπως οι κανονισμοί 1408/71 και 883/2004, δεν αποκλείει την ύπαρξη απαγορευόμενων από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία. Βλ., όσον αφορά το άρθρο 21 ΣΛΕΕ, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475, σκέψη 38): «[…] πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα οργανώσεως των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, οφείλουν εντούτοις να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ (βλ. υπ' αυτή την έννοια αποφάσεις [της 23ης Νοεμβρίου 2000, Elsen (C-135/99, EU:C:2000:647, σκέψη 33)], καθώς και της 1ης Απριλίου 2008, […] Gouvernement de la Communauté française και gouvernement wallon (C-212/06, EU:C:2008:178, σημείο 43])».

[77] Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, Tas-Hagen και Tas (C-192/05, EU:C:2006:676, σκέψεις 34 και 35). Βλ., πλέον πρόσφατα, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Staatssecretaris van Economische Zaken και Staatssecretaris van Financiën (C-133/13, EU:C:2014:2255, σημείο 38).

74. Το θεωρητικό ποσό δεν έπρεπε να υπολογισθεί με βάση τις περιόδους καταβολής εισφορών στην ημεδαπή (104 μήνες) + τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή (34 μήνες) + τις περιόδους καταβολής εισφορών στην αλλοδαπή (269 μήνες), αλλά βάσει του τύπου που μεγιστοποιεί το θεωρητικό ποσό (σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου), δηλαδή σε συνάρτηση με τις περιόδους καταβολής εισφορών στην ημεδαπή (104 μήνες) + τις περιόδους καταβολής εισφορών στην αλλοδαπή (269 μήνες) + τις περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή (124 μήνες, που αντιστοιχούν στο ένα τρίτο του αθροίσματος των δύο ανωτέρω αριθμών). Αυτή η μέθοδος υπολογισμού έχει ως τελικό άθροισμα 497 μήνες περιόδων καταβολής εισφορών στην ημεδαπή και είναι πράγματι σύμφωνη με τον τρόπο υπολογισμού της υπό β′ επιλογής του αιτούντος δικαστηρίου.

75. Εντούτοις, το πραγματικό ποσό της παροχής υπολογίστηκε ορθώς από το συνταξιοδοτικό όργανο, όπως εκτίθεται στο σημείο 16 των παρουσών προτάσεων. Το πραγματικό ποσό της παροχής υπολογίστηκε αναλογικά προς τους 138 μήνες των περιόδων ασφαλίσεως στην Πολωνία (104 μήνες, που ήταν οι περίοδοι ασφαλίσεως στην Πολωνία, συν 34 μήνες, που ήταν το ανώτατο όριο των περιόδων χωρίς καταβολή εισφορών, αντίστοιχο προς το ένα τρίτο των περιόδων καταβολής εισφορών στην ημεδαπή επί συνόλου 407 μηνών ασφαλίσεως στην Πολωνία και στις Κάτω Χώρες).

IV. Πρόταση

76. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που του υπέβαλε το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία), ως εξής:

Το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, έχει την έννοια ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο αρμόδιος φορέας πρέπει, κατά τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών, να λάβει υπόψη του περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών οι οποίες δεν υπερβαίνουν το ένα τρίτο των συνολικών περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών, μόνο για τον καθορισμό του θεωρητικού ποσού δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο i, του κανονισμού 883/2004 και όχι για τον προσδιορισμό του πραγματικού ποσού της παροχής δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του κανονισμού 883/2004.